

Tervisenõukogu sisehindamise juhend

Sissejuhatus

Tervisenõukogu on töögrupp paikkonnas, mille liikmeteks on erinevate rahvatervisega seotud valdkondade kohalikud esindajad (sh haridus, sotsiaaltöö, korrakaitse, kultuurikorraldus, heakord, maaplaneeringud jms). Nõukogu ülesandeks on analüüsida paikkonna rahvatervise olukorda, seda mõjutavaid tegureid ning sellele tuginedes planeerida kohalike tegevusi ja poliitikaid. Tegutsemise eesmärgiks on saavutada kohalike elanike parem tervis ja elukvaliteet.

Seatud eesmärkide saavutamisel on oluline, et tervisenõukogu toimiks ühtse ja tõhusa meeskonnana. Selle saavutamisel ja säilitamisel on abiks regulaarne ja süsteemne sisehindamine.

Sisehindamine on loomulik ja paindlik protsess, mis võtab arvesse organisatsiooni ja asjaosaliste vajadusi ning milles saavad osaleda kõik meeskonna liikmed. Hindamise keskmes on protsess – peamine eesmärk on saada ülevaadet arengutest ja muutustest aja jooksul.

Tervisenõukogu sisehindamisel on mitmeid kasulikke omadusi:

- ✓ Hindamistulemustest lähtudes saab nõukogu ülevaate, mida nad on koos saavutanud (või mis on saavutamata jäänud)
- ✓ Aitab seada meeskonna prioriteete, sest selgemaks saab pilt, mis valdkondades toimuvad arengud ja kus on kõige suuremad puudujäägid
- ✓ Tekib parem aimdus, mis on iga liikme panus meeskonna/nõukogu eesmärkide saavutamisse

Seeläbi aitab hindamine oluliselt muuta tõhusamaks tervisenõukogu töö planeerimist, eelkõige otsuste tegemist ja ressursside kasutamist. Lisaks on regulaarne hindamine kriitiline osa rahvatervise tõenduspõhisest praktikast.

Soovitused sisehindamise läbiviimiseks

Hindamine viiakse läbi kahes põhivaldkonnas:

1. **Tervisenõukogu** – hinnatakse tervisenõukogu suutlikkust paikkonna tervisedenduse läbiviimisel ja toetava keskkonna loomisel
2. **Tegevussuunad** – hinnatakse TN tööplaani täitmist ja kuidas tööplaani aitab panustada terviseprofiili tegevuskava täitmisel

Põhivaldkonnad jagunevad omakorda alavaldkondadeks:

1. Tervisenõukogu suutlikkus
 - a. **Töökorraldus**
 - b. **Kompetents**
 - c. **Mõju**
2. Tegevussuunad
 - d. **Tervisenõukogu tööplaani**
 - e. **Terviseprofiil ja tegevuskava**
 - f. **Teavitustöö**
 - g. **Koostöövõrgustik**

Tegevussuunad sisaldavad soovituslikke indikaatoreid, mida TN liikmed võivad sisehindamise käigus täiendada.

Hindamisprotsessi läbiviimiseks on mitu võimalust:

1. Sisehindamise vorm täidetakse ühiselt TN koosolekul, kus kõik liikmed osalevad probleemide kindlaks tegemisel ja hiljem lahenduste leidmisel. Raport (aruanne) vormistatakse tervisenõukogu koosolekul, selleks valitud moderaatori või maakonna tervisedendaja poolt.
2. Sisehindamise vormi võivad tervisenõukogu liikmed täita individuaalselt ning hiljem valitakse arutelu käigus ühiselt iga valdkonna tugevused ja parenduse võimalused. Moderaator võib olla keegi TN liikmetest või kutsutakse spetsialist väljaspoolt. Raport (aruanne) vormistatakse tervisenõukogu koosolekul, selleks valitud moderaatori või maakonna tervisedendaja poolt.

Hindamisel jälgitakse tervisedenduse eesmärkide täitmist, analüüsitakse põhitegevuste tulemuslikkust ning antakse hinnang tervisedenduslikule tegevusele tervikuna. Hindamisprotsessi tulemusena valmib raport.

Hindamisvormi täitmise juhend

Iga alavaldkonna all on määratletud erinevad indikaatorid, mille saavutamist tuleb hinnata järgmiselt:

- 1 Üldse mitte
- 2 Kuigivõrd
- 3 Peaaegu täielikult
- 4 Täielikult

Palun analüüsige ja hinnake oma tegevust vastavalt esitatud indikaatoritele. Märgistage ära number, mis iseloomustab kõige paremini teie tegevust või tulemust.

Tervisenõukogu sisehindamine võimaldab välja selgitada teie tugevused erinevates valdkodades. Analüüsi tulemusi soovitame kasutada järgmise aasta tööplaani koostamisel ja tegevuskava täiendamisel.

Olulised mõisted

Hindamine – süstemaatiline protsess, mille käigus antakse hinnang tegevusele ja tulemustele. Hindamine on seotud informatsiooni kogumise ja analüüsiga ning mis tugineb tõendusmaterjalil.

Mõju – mistahes tulemus, kas eeldatav või ettenägematu, positiivne või negatiivne, mis ilmneb seoses sekkumisega ja mis avaldab mõju üksikisikule, grupile või keskkonnale.

Mõju hindamine – hindab tegevuste mõju sihtgrupile ja teistele asjaosalistele. Mõju hindamine ei mõõda ainult tulemusi, vaid ka muutusi, mis on aset leidnud tegevuste tulemustest johtuvalt.

Paikkond – teatud piirkond koos seal elavate inimestega, keda võib ühendada kas elukoht, töökoht, etnilisus või paikkonna kombid või mingi muu kokkulangevustegur.

Sisehindamine – hindamise vorm, millega tervisenõukogu järjepidevalt ja süstemaatiliselt analüüsib ja hindab enese suutlikkust juhtida tervise arengu protsesse oma paikkonnas. Sisehindamine soodustab tervisenõukogu järjepidevat arengut, selgitades välja tervisenõukogu tugevused ja parendusvaldkonnad.

Tervisenõukogu – tervisealase tegevuse juhtimiseks ja koordineerimiseks moodustatud juhtrühm kuhu kuuluvad erinevate valdkondade esindajad.

Tervisenõukogu suutlikkus - võimelisus ja ressursside (inimesed, aeg, raha, vahendid) olemasolu paikkonna tervisedenduse läbiviimisel ja inimeste elukvaliteedi parandamisel.

Kasutatud kirjandus

1. Kasmel, A., Lipand, A. Tervisedenduse teooria ja praktika I. Sissejuhatus salutoloogiasse. Tallinna Raamatutrükikoda, Tallinn 2007
2. Tervisedenduslike programmide hindamise käsiraamat. Eesti Tervisekasvatuse Keskus, OÜ Vali Press, Tallinn 2001
3. Kasmel, A. Organisatsiooni/omavalitsuse terviseauditi juhend. Tallinn 2005
4. Liana Varava. Juhendmaterjal koolieelsetele lasteasutustele sisehindamise läbiviimiseks tervise valdkonnas. Tervise Arengu Instituut 2005
5. Kooli tervisenõukogu küsimustik. Tervise Arengu Instituut 2008
6. Kasmel, A. Paikkonna Suutlikuse Indeks (PSI)